

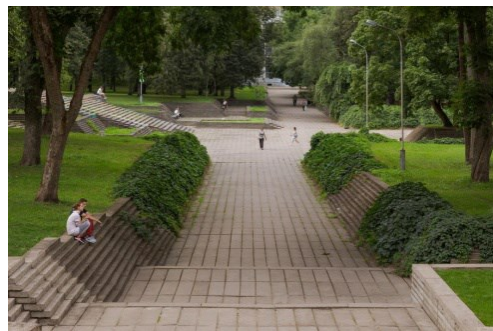
Europos žydų kultūros dienos - matyk pilnesnę ir įvairesnę Lietuvos istoriją. Nepraleisk progos pažinti savo kraštą.

SANKIRTOS | Visuomenė

Rugpjūčio 9 d.

REFORMATŲ SKVERAS: LŪŽIO TAŠKAS VIEŠŲJŲ ERDVIŲ ATNAUJINIMO ISTORIJOJE?

EGLĖ JUOCEVIČIŪTĖ

Reformatų skveras (Andrej Vasilenko nuotr.)

2018 m. birželio pabaigoje Vilniaus savivaldybė paviešino savivaldybės įmonės „Vilniaus planas“ parengtą Vilniaus Reformatų skvero atnaujinimo projektą ir informaciją apie su rangovu UAB „Eikos statyba“ pasirašytą sutartį, pagal kurią jau 2018 m. vasarą ketinta pradėti atnaujinimo darbus. Skverą kasdien naudojančioms žmonėms, architektūros, kraštovaizdžio, paveldosaugos ir kitų sričių specialistams išreiškus nepritariamą projektui, Vilniaus savivaldybė sutiko rugpjūčio 9 d. surengti viešą susitikimą su visuomene, kurio metu bus aptariamas parengtas projektas ir galimi jo keitimai, atsižvelgiant į išsakytus komentarus.

Tą pačią dieną skvere vyks ir projektui nepritariančių aktyvistų rengiamas vienos dienos *Reformatų festivalis*, skirtas Reformatų skverui ir siekiant reformuoti vilniečių dalyvavimą priimant sprendimus dėl viešųjų erdvių. Festivalis vyks nuo 12 val. iki 24 val. Jį atidarys muzikinė procesija, dienos metu vyks meninės akcijos, 16 val. prasidės aktyvistų tarpusavio diskusijos, 18 val. – diskusija su Vilniaus savivaldybės atstovais ir dabartinio projekto rengėjais, nuo 20 val. prasidės vakaro muzikinė ir sporto programa. Išsami festivalio programa [čia](#).

Kraštovaizdžio architektų bendruomenėje priimta, jog vienas iš pamatinių parkų kūrimo principų, lemiančių kūrinių kokybę – istoriškai susiklosčiusios padėties paisyimas. Seni medžiai, seni architektūriniai elementai, susiformavę vizualiniai, erdviniai ir idėjiniai ryšiai privalo būti įvertinti bei pagal galimybes įtraukti į naujai kuriamas vietos struktūras. Naujajame projekte elgiamasi priešingai, stengiamasi skverą pakeisti neatpažįstamai.

Rugpjūčio 7 d. vyksiamame viešame projekte pristatyme ir svarstyme Reformatų bažnyčioje, projekto autorė ir „Vilniaus planas“ direktorė Jurga Silvija Večerskytė-Simeliūnė suformulavo pagrindines atnaujinimo priežastis – skveras nėra pritaikytas rekreacijai ir nėra saugus, dėl to nėra naudojamas miestiečių. Ji taip pat aptarė projektotojų atliktus istorinius tyrimus, pagrindžiančius skvero erdvės zonavimą į tris zonas – Reformatų paveldo atminimo, renginių ir aktyvios rekreacijos, pristatė dalies senųjų medžių šalinimo ir naujų sodinimo argumentus. Kaip priežastis visiškai naikinti dabartinę skvero struktūrą, takų sistemą ji pateikė siekiant išsaugoti istorinį reljefą ir itin kritinį požiūrį į 1983 m. įgyvendintą architektų Gedimino Baravyko, Kęstučio Pempės ir Cyčio Ramunio projektą, paremtą faktais, jog jis buvo skirtas „Keturių komunarų“ paminklui pastatyti, o įgyvendinant buvo naikinamos seniausios Vilniuje Reformatų kapinės.

Po pristatymo vykusioje diskusijoje pasisakiusių miesto antropologės doc. Jekaterinos Lavrinec, biologės dr. Bangos Grigaliūnaitės, reformatų kunigo Tomo Šerno, reformatų parapajietės Austės Nakienės, kraštovaizdžio architektų doc. Alvydo Žickio, Regimanto Pilkausko, architektė dr. Petro Grecevičiaus klausimai ir komentarai parodė, jog projektas nėra pagrįstas daugeliu aspektų. Rengiant projektą nebuvo atsižvelgta į sociologinius skvero naudojimo tyrimus, į Reformatų bendruomenės įsivaizdavimą, kaip jų paveldo atminimas turėtų būti įamžintas, planuojamo medžių retinimo priežastys ir eiga nėra pagrįsta išsamiais tyrimais, o siūlomi sodinti medžiai ir kiti augalai, planuojami fontanai bei nauja takų sistema yra suprojektuoti nelogiškai, neatsižvelgiant į gamtines sąlygas, priežiūros tvarumą ir konkrečią skvero vietą.

Naujajam projektui nepritariančių aktyvistų grupę sudaro parkotyras, architektūros, kraštovaizdžio, menotyros specialistai, menininkai, kasdien skveru besinaudojantys žmonės, grupė konsultuojasi su Reformatų bendruomenės atstovais. Siekdami sužinoti platesnės visuomenės dalies nuomonę apie skverą, aktyvistai sukūrė [elektroninę apklausą](#), per 9 dienas į jos klausimus atsakė beveik 800 žmonių. Prieš susitikimo su visuomene ir festivalio dieną susėdome pasikalbėti su dalimi aktyvistų – kino režisierė Giedrė Žickytė, menotyrininkė Eglė Mikalajūnė, architektu Jonu Žukausku ir menininke Ingra Miler – siekdami aptarti, kas būtent, jų nuomone, parengtame projekte netenkina miestiečių poreikių.

Giedrė, buvai pirmojo Reformatų skvero atnaujinimo projektui nepritariančiųjų pokalbio su Vilniaus meru Remigijumi Šimašiumi iniciatorė. Kas projekte netenkina Tavęs?

Giedrė Žickytė: Gyvenu šalia Reformatų skvero, kas dieną pro jį vaikštau, ir, praėjus mėnesį spaudoje perskaičius apie būsimą rekonstrukciją, sureagavom visa mūsų šeima. Ir ne tik dėl asmeninio intereso, kad rekonstrukcija vyks kaimynystėje, bet apskritai – labai mylim Vilnių, didžioji dalis jo išskirtinė žalumai, autentiška bei istorija, todėl norėtys, kad bet kokie miesto pokyčiai būtų orientuoti į vietos kontekstą ir daromi apgalvotai, turint omeny, kad tai mūsų miesto veidas, jautri erdvė Vilniaus širdyje, turinti daug istorinių bei kultūrinių sluoksnių ir to, kas bus drastiškai sunaikinta, nebeatstatysi. Suprantame, kad skverą reikia tvarkyti, bet prašome tvarkyti jį su apgalvota idėja, kad liktų kuo daugiau gamtos, susiklosčiusios istorijos, architektūrinių sluoksnių, socialinės erdvės (nuo pat Stepono gatvės besidriekiantis alternatyvus gyventojų takas Pylimo gatvei ir t. t.), atnaujinimas vyktų su derama pagarba reformatams, jų kapinėms, būtų siekiama visų istorinių sluoksnių išsaugojimo ir dermės, bei kuo mažiau dirbtinumo ir perteklinių takų, puošybos elementų.

Pagal dabartinį planą 24 medžiai skvere jau nukirsti, 67 medžiai dar bus kertami. Medžiai, kurie teikia pavėsį karštą vasaros dieną, sulauko Pylimo gatvės dulkes, o šalia esančiuose krūmuose paukščiai suka lizdus. Ar kas nors pasidomėjo, kaip bus paveikta bendra ekosistema? Atrodo, kad vėl norima sukurti dirbtinai

SANKIRTOS

Knyga apie Donaldą Trumpą – tarsi dramatiškas realybės trileris

„Chatham House“ ekspertas: Rusiją sulauksime tik strategine kantrybe

Johno McCaino paskutinė dovana Amerikai ir pasauliui

Europos ateiviai didžiausią grėsmę kelia viena problema

Kas trečias senelis Lietuvoje vienišas – Lietuvos Raudonasis Kryžius kviečia tai keisti

NAUDINGOS NUORODOS

Siuntos

Kedai24.lt

Baterija.lt

Srotas24.lt

Desk International

Kelionė į Turkiją viskas įskaičiuota

Viešieji pirkimai

Europos parlamento naujienos

Išsaugoti Tibetą

Miestai ir architektūra

New Yorker

Smithsonian magazine

European Resistance Archive

Žurnalas „Karys“

KGB veikla Lietuvoje

Komisija nacių ir sovietų nusikaltimams įvertinti

Latvijos okupacijos muziejus

Lietuvos gyventojų genocido tyrimų centras

Lietuvos Katalikų bažnyčios kronika

Tarptautinė organizacija „Memorial“

Pasaulio lietuvių bendruomenė

Ukmergės naujienos

Reklama

Farming Simulator 2019 Mods

Farming Simulator 17 Mods

Farming Simulator 2017 Mods

Automobilių nuoma Kaune

Buhalterinė programa

Retorika.lt

gražią, bet negyvą erdvę. Man tenka daug keliati ir pastebiu, kad dirbtino grožio ir perteklinės puošybos kryptis yra labiau būdinga posovietinėms šalims, tuo tarpu Vakarų pasaulyje kaip tik stengiamasi išsaugoti autentišką, istoriją, gamtą, ir visi pokyčiai daromi labai subtiliai. Tad kuria kryptimi žengs Vilnius – ar apverttais šiuolaikiniais marmuriniais fontanėliais keičiant autentiškus fragmentus, ar visgi išsaugant mūsų miesto išskirtinumą, kuriame nuostabiai dera gamta bei istoriniai architektūriniai sluoksniai?

Dar vienas, man atrodo, labai svarbus dalykas, kad visgi tai yra Reformatų skveras, o dabartinio projekto perteklinė, dirbtinė, „disneilandiška“ koncepcija neturi nieko bendro su reformatų filosofija, kurios visa esmė yra paprastumas. Norėtūsi, kad būtų išlaikyta pagarba reformatams ir kompozicijos, idėjos vientisumas. Tai yra kultūros ir atminimo reikalas.

Taip pat klausimų kelia ir projekto aplinkybės – kodėl viskas vyko be konkurso, be galimybės susipažinti su kitomis miesto erdvių sutvarkymo idėjomis, be argumentuoto svarstymo? Kodėl visuomenei pristatytas projektas vienu metu su pasirašyta sutartimi?

Esu dėkinga miesto merui, kad sureagavo į mūsų, gyventojų, bei specialistų išsakytą nerimą ir nepritarimą dabartiniam projektui, kad prasidėjo dialogas. Labai viliousi, kad tai taps nauju pokyčiu, jog vyks skaidrūs viešųjų erdvių konkursai ir bus rimtai tariamasi su profesionalais bei atsiras tarptautinės Orhuso konvencijos, kuriai Lietuva įsipareigojo dar 2002 m., apibrėžta gyventojų teisė į informaciją ir dalyvavimas priimant sprendimus dėl aplinkos. Man atrodo, kuo po šios pradėtos, nors ir gerokai pavėluotos diskusijos, virs Reformatų skveras, nubrėš gaires, kuria kryptimi Vilnius žengs toliau.

Egle, buvai viena pirmųjų, aktyviai sureagavusi į didžiąjai daliai visuomenės netikėtą atnaujinimo projektą socialinėse medijose, dalyvavai susitikime su meru, o vėliau buvai viena pagrindinių diskusijos moderatorių ir renginio organizatorių. Kokia Tavo patirtis?

Eglė Mikalajūnė: Dalyvaujant aktyvistų veikloje, akis badė projekto viešinimo trūkumas (kuris, iš tikrųjų, daug labiau priminė projekto „slaptinimą“). Birželio pabaigoje žiniasklaidoje paskelbus informaciją apie atnaujinimo projektą, keletas pridėtų iliustracijų nieko nesakė apie projektą nei „paprastam žmogui“, nei profesionalui. Profesionalui skaitomą informaciją aktyvistams pavyko surasti tik viešųjų pirkimų svetainėje – tačiau tik gerai sistemą išmanantis žmogus gali iš viso susivokti, kad jos galima ieškoti ten. Pirmame aktyvistų susitikime su savivaldybe į prašymą, kad reikėtų sukurti žmonėms suprantamas vizualizacijas, buvo atsakyta, kad „per daug darbo“. Aktyvistų prašymu, mums buvo asmeniškai atsiųstas trumpas projekto pristatymas, tačiau kuriant anketą dėl skvero mums patiems reikėjo ieškoti platformos, kur jį paskelbti. Be to, Vilniaus savivaldybės atsiųstas pristatymas buvo labai menkas, jame trūko daug detalių informacijos. Pavyzdžiui, jame nėra aišku, kiek šalinama medžių – o jų šalinama apie trečdajį, ir tai yra opus klausimas daugeliui apklaustųjų. Taigi, ruošdami medžiagą apklausai, galiausiai turėjome pridėti savo pačių pirkimų svetainėje surastus dokumentus. (Kurie, pagal apklausos rezultatus, daugeliui vis dar buvo sunkiai suprantami.) Tačiau viename iš susitikimų savivaldybės atstovė pasakė, kad net ir šie dokumentai nėra tikslūs, „nes daug ko iš tikrųjų nebus“. Dieną prieš susitikimą atsirado siek tiek daugiau informacijos, tačiau ir ji buvo gana padrika – pavyzdžiui, savivaldybė įdėjo į *Slideshare.net* platformą papildytą medžiagą apie projektą ir atsiantiė nuorodą į mūsų feisbuko grupę, tačiau savivaldybės svetainėje šiuo pristatymu nebuvo pasidalinta.

Jonai, keli klausimų dėl galimybės išsaugoti XX a. 9 deš. sukurtos skvero architektūros fragmentus. Projekto autorių argumentai dėl dabartinio šios erdvės ryškaus sovietinio ideologinio charakterio atrodo kiek nekorektiškas: šioje vietoje jau 30 metų nebėra paminklų, o išlikę architektūriniai elementai įgijo naujas prasmes, pagal kurias taip pat turėtų būti vertinami. Be to, visiškai sunaikinant senąją architektūrą, vietoj jos pasiūloma niekuo neišsiskirianti, „eurostandartinė“ ir niekaip Vilniaus specifikos neatskleidžianti erdvė. Kaip Tu matai galimą sprendimo kryptį?

Jonas Žukauskas: Architektai Gediminas Baravykas, Kęstutis Pempė, Gytis Ramunis yra suprojektavę daugybę Vilniui svarbių pastatų. Pavyzdžiui, Nacionalinė dailės galerija buvo rekonstruojant praplėsta išlaikant Gedimino Baravyko kur tą architektūrą. Kęstučio Pempės ir Gydio Ramunio projektuotas Kelių policijos pastatas Giraitės gatvėje Vilniuje buvo nugriautas, tačiau surengtame naujo administracinio pastato projekto konkursą laimėjo *Do Architects*, pasiūlę kuriant erdvę šiuolaikiniam verslui panaudoti senojo pastato kompoziciją ir elementus taip permaštant visuomenės atmintį ir istorinį miesto tęstinumą (tokia architektūra sukuria pridėtinę vertę). Suderinant naują ir senąją architektūrą yra progresyviai atsakoma į Lietuvos Respublikai svarbų klausimą: kaip judėti į priekį gyvenant erdvėje, suformuotoje per kitas santvarkas? Šis klausimas svarbus daugybės skirtingų epochų ir vizijų suformuotame mieste, Vilniuje.

Reformatų parko sovietmečiu pastatytos parko architektūros griovimo veiksmas reikštų apsimetinėjimą, jog didelės dalies architektūrinės erdvės ir bendruomenės tiesiog nėra Vilniuje. Esamų laiptų išsaugojimas reikštų naują mėginimą konsoliduoti visuomenę, nes pademonstruotų miesto savivaldos dėmesį visiems miestiečiams.

Ingra, esi viena tų, kurie, net ir negyvendami šalia skvero, juo naudojasi beveik kasdien. Kuo šis skveras išsiskiria Vilniuje Tau?

Ingra Miller: Reformatų parkas (jaunimo simboliškai vadinamas tiesiog „reformomis“) – unikalus reiškinys. Unikalus jis ne tik savo architektūriniais sprendimais, tačiau ir tuo, jog visad buvo ir vis dar yra tam tikra alternatyva šiuo metu jau komercializuotoms ar tik tam tikru metu atviroms, kiek neskoningai pertvarkomoms Vilniaus viešosioms erdvėms. Parkas kol kas prieinamas visiems ir visada. Niekaip nesuvokiu fakto – kaip kažkam gali kilti noras tai naikinti. Niekas nesiginčija – parką reikia atnaujinti – rekonstruoti betono liejinius, pakeisti suoliukus, galbūt parko pakraštyje įrengti geriamojo vandens fontanėlį (vis dėlto po skveru teka šaltiniai), tačiau kardinaliai pertvarkyti ir komercializuoti dar viengą mūsų nuostabaus miesto erdvę? Ar toks miesto tikslas – atidaryti dar daugiau lauko kavinių, apsisistatyti tvoromis, užsidaryti ir apsodinti augalais, kurie net nebūdingi mūsų kraštovaizdžiui? Bijau, kad tokie nelogiški miesto formavimo sprendimai gali nebegrįžtamai pakeisti miesto, kuris garsėja savo unikalia atmosfera, dvasią ir jei taip bus, kelio atgal nebeturėsime. Labai viliousi ir tikiuosi, kad Vilniaus miesto valdytojams sveiko proto pakaks suvokti ir suprasti, jog Vilniaus mieste gyvena labai skirtingi žmonės, tad ir viešosios erdvės jame turėtų išlikti originalios ir ypatingos, skirtingos, tokios, kurios visuomet patraukdavo čia atvykti keliautojų.

[Bernardinai.lt](#)

[Skaityti ir kitus šio autoriaus tekstus.](#)

Patiko straipsnis? Nori tokių daugiau?

Prisidėdami prie „Vieno euro misijos“ leisite mums susitelkti į tai, kas svarbiausia – kokybišką turinį.

TAPK RĖMĖJU

KOMENTARAI

Brangūs Bernardinai.lt skaitytojai, redakcijos sprendimu išjungiami anoniminį komentavimą prisidengiant slapyvardžiais. Deja, toks komentavimas neretai neatitinka etikos standartų ar tampa įrankiu *ad hominem* išpuoliams. Viliamės, kad komentavimas ateityje bus atnaujintas įdiegus įskiepi feisbuke – tuomet komentuoti bus galima tik pasirašant savo tikruoju vardu ir pavarde.

ŠIANDIEN

Afiša
Sankirtos
Dialogas
Redakcija
Knygynas
Reklamuokis
Paremk

RELIGIJA

Naujienos
Evangelijos komentaras
Liturginis kalendorius
Komentarai ir pokalbiai
Katechezė
Šv. Pranciškus ir pasaulis

VISUOMENĖ

Naujienos
Atmintis
Solidarumas
Švietimas ir ugdymas
Sankirtos
Daugiau negu daiktai

KULTŪRA

Naujienos
Literatūra
Muzika
Teatras
Kinas ir TV
Fotografija
Dailė
Architektūra
Kultūros pokalbiai

SKAITAU

Lentyna
Lentynėlė
Skaitymo malonumas
Kūrėjų portretai

ŠEIMA

Naujienos
Santuoka
Bioetika
Vaikai
Sveikata

LKRS

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
REKLAMUOKIS
FONDAS

Redakcija | Paremk | Reklamuokis

© 2004 - 2015 VšĮ „Bernardinai.lt“